

APETRA - Uitvoering van de opdrachten van openbare dienst in 2019

Als lidstaat van de Europese Unie en van het Internationaal Energie-Agentschap (IEA) moet België verplicht een minimumvoorraad ruwe aardolie of aardolieproducten aanhouden. Deze strategische stocks zullen worden ingezet om de markttekorten op te vangen bij een nationale of internationale crisis. De nv van publiek recht met sociaal oogmerk APETRA staat in voor het aanhouden van deze minimumvoorraad.

Volgens de Europese richtlijn 2009/119/EG en de overeenkomstige Belgische wetgeving wordt de voorraadplicht aan ruwe aardolie en aardolieproducten berekend op basis van de netto-invoer van die producten in het vorige jaar. De voorraadplicht bedraagt concreet 90 dagen van de netto-invoer (dit is een kwart van de netto-invoer van het vorige jaar). De berekening van de voorraadplicht hing daarnaast ook af van de gemiddelde naftaopbrengst in het vorige jaar. De gemiddelde naftaopbrengst is de productie van nafta (een aardoliedestillaat) door de raffinaderijen, gedeeld door de hoeveelheid aardolie die zij in het raffinageproces inbrengen. Dit gemiddelde was in 2018 hoger dan 7 % waardoor de voorraadplicht voor 2019 met 18,8 % daalde. Door een onstabiele voorraadplicht kon APETRA echter geen vaste strategie op lange termijn volgen.

Om dit probleem op te lossen, paste de Europese wetgever de berekening van de voorraadplicht aan. Hij heeft vanaf het voorraadjahr 2020 de 7 %-drempel afgeschaft. Voor België is vanaf dan altijd een lage voorraadplicht mogelijk. APETRA besliste om vanaf het voorraadjahr 2020 een veilige of behoedzame eigen voorraad van 3.700.000 ton ruwe aardolie-equivalent (rae) na te streven.

Zoals vooropgesteld in het ondernemingsplan 2020 van april 2019 voldeed APETRA eind 2019 volledig aan de haar opgelegde voorraadplicht. De strategische voorraad bedroeg 3.624.794 ton rae of ruim 91 dagen netto-invoer. APETRA hield in 2019 haar eigen voorraad stabiel. APETRA verkocht en kocht wel product wegens aflopende opslagcontracten die ze door nieuwe invulde. Hierin hield ze rekening met een streven naar productdiversificatie waarbij ze een deel van de voorraad diesel verving door een eerste voorraad benzine en iets meer voorraad kerosine en gasolie voor verwarming. Daarnaast kocht APETRA tickets (beschikkingsrechten) benzine en zware stookolie. Naar aanleiding van de lage voorraadplicht voor 2019 besliste APETRA ook om opnieuw tickets op het tijdelijke overschot aan eigen voorraad te verkopen. APETRA verkocht tickets op voornamelijk ruwe aardolie en diesel. Europa laat toe dat de voorraad die zich aan het begin van de *Rotterdam-Antwerp pipeline* of de RAPL-pijpleiding bevindt en onherroepelijk voor België is bestemd ook als veiligheidsvoorraad wordt aangemerkt. Deze voorraad bedroeg vijftien dagen netto-invoer. Niettegenstaande APETRA hiervan geen eigenaar is, beschikt België hierdoor wel over een EU-veiligheidsvoorraad van 106 dagen.

Het initiële beheerscontract van APETRA met de Belgische Staat werd in 2012 verlengd totdat een nieuw in werking zal treden. De minister van Energie stelde geen nieuw beheerscontract op

omdat er werd gewacht op de aanpassing van de berekening van de voorraadplicht en vervolgens de voltooiing van de actualisering van het oliecrisisbeleid.

De Belgische regelgeving bevat de uitvoeringsbesluiten om bij een crisis de voorraad van APETRA onmiddellijk in te zetten. Daarnaast moeten nog uitvoeringsbesluiten worden ingevoerd om vraagbeperkende maatregelen te treffen. Ook moeten er nog een aantal procedures op punt worden gesteld. Het Rekenhof dringt er bij de beleidsverantwoordelijken op aan de actualisering van het oliecrisisbeleid zo vlug mogelijk af te ronden.

Tegenover het einde van 2018 stegen de marktolieprijsen waardoor APETRA de afwaardering op de voorraden op 31 december 2019 met 233,4 miljoen euro kon verminderen. Daardoor realiseerde ze een winst van 272,2 miljoen euro. Haar ESR-resultaat 2019 – dat onder meer geen rekening houdt met de afwaardering van de voorraad – bedraagt 39 miljoen euro.

APETRA krijgt voor de financiering van haar activiteiten een bijdrage op de aardolieproducten die de aardoliemaatschappijen in België in verbruik stellen. De Algemene Directie Energie van de FOD Economie moet rekening houden met een aantal moeilijkheden om de controle op de volledigheid van de bijdragen aan APETRA uit te voeren. Uit haar analyse van de bijdragen 2019 bleek dat het risico dat de bijdragen die aan APETRA worden gestort onvolledig waren, beperkt was. De Algemene Directie Energie stelt dat ze de huidige inspanningen om de APETRA-bijdragen periodiek te controleren, zal aanhouden. Daarbij zal zij samen met APETRA nagaan in hoeverre ze voor de bestaande moeilijkheden een structurele oplossing kunnen uitwerken.

De APETRA-bijdrage hangt voornamelijk af van de evolutie van de aardolieprijsen. Ingevolge de coronapandemie daalden in 2020 de aardolieprijsen en het verbruik van aardolie in België fors. De federale regering heeft beslist om uit voorzichtigheid een minimale APETRA-bijdrage of *floor* in te voeren. Een dergelijke minimumbijdrage moet een minimum aan inkomsten voor APETRA waarborgen en zal hierdoor bijdragen tot de realisatie van een minimaal resultaat. APETRA houdt rekening met een beperkt positief ESR-resultaat in 2020.

Of APETRA haar leningen kan terugbetalen, hangt sterk af van de evolutie van de olieprijsen: lagere olieprijsen leiden tot een lagere APETRA-bijdrage, een lagere cashflow en zo tot een lagere afloscapaciteit. Daarnaast hangt dit ook af van het verbruik van aardolie. Tenslotte zal de terugbetaling van de leningen ook afhangen van de aan te houden eigen voorraad en opslagcapaciteit. Voor de herfinanciering van de leningen kan ze weliswaar een beroep doen op het Federaal Agentschap van de Schuld.

Het College van Commissarissen heeft een verklaring zonder voorbehoud opgesteld over de jaarrekening 2019 van APETRA.

De wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat (waaronder APETRA valt sinds 1 januari 2019) stelt APETRA gelijk aan een administratieve openbare instelling met beheersautonomie. Daardoor moet ze ook jaarlijks een begroting en een algemene rekening opmaken.